

Minulost je přítomná, ale jen na pozadí

říká **německý velvyslanec v Česku Arndt Freytag von Loringhoven**. Vztahy mezi Prahou a Berlínem si pochvaluje jako excelentní

Energetická politika sice Německo a Česko rozděluje, důležité ale je, jak zdůrazňuje ambasador Spolkové republiky **Arndt Freytag von Loringhoven**, aby o věcech s ní souvisejících obě země hodně a věcně hovořily, přičemž v této oblasti existuje i velký potenciál pro spolupráci.

LN Jste teď půl roku velvyslancem Spolkové republiky Německo v Česku. S jakými očekáváními jste loni v září do Prahy přicházel?

Měl jsem velmi pozitivní očekávání. O své misi jsem hovořil se svými předchůdci, takže jsem od nich věděl, jak moc se v Česku cítili dobře a jak zajímavé jejich působení v Praze bylo. Věděl jsem ale také samozřejmě, že česko-německé vztahy byly v minulosti hodně proměnlivé a že nad nimi visí tíha nacistické doby.

LN A jaká je realita?

Od chvíle, co jsem přišel do Prahy, cítím, jak moc se toho v našich vzájemných vztazích od pádu železné opony v roce 1989 událo. Mohu jenom konstatovat, že dnes jsou skutečně excelentní a na takové úrovni, jako ještě nikdy předtím. Při zpětném pohledu si myslím, že průlomem byla Česko-německá deklarace z roku 1997. Důležité byly ale zcela určitě i další kroky, jako uznání sudetoněmeckých protinacistických odbojářů českou stranou v roce 2005 nebo nedávná změna stanov Sudetoněmeckého krajanského sdružení. To jsou věci, které naše vztahy ovlivnily nebo ovlivní na mnoho let dopředu.

LN Letos uplyne 70 let od konce druhé světové války. Jak moc podle vás ovlivňuje tato událost stále ještě vzájemné vztahy?

Na jedné straně vidíme široké pole praktické spolupráce mezi oběma zeměmi, kde nehraje minulost už skoro žádnou roli. Ale samozřejmě každý, kdo se v této zemi pohybuje a sleduje, čím česká společnost žije, rychle pozná, že témata minulosti jsou stále ještě přítomná – i když třeba jenom na pozadí, a že se jedná o citlivou záležitost. Jako Němec, a tím spíše jako německý velvyslanec, na to nesmím nikdy zapomenout. Přesto došlo v posledních letech v mnoha sférách vzájemných vztahů k obrovskému pokroku. Mám například dojem, že u mladých lidí dnes hraje téma minulosti daleko menší roli než u příslušníků starší generace, kteří ještě pamatují válku.

LN Je tento aspekt i součástí německé zahraniční politiky?

Samozřejmě, je to stále přítomné. Nejenom ve vztahu k Česku nebo sousedním státům Německa, ale i jiným částem Evropy, jak například ukazuje současná diskuse v Řecku.

LN Máte zřejmě na mysli otázku reparací. Je to téma z německého pohledu uzavřeno?

Spolková vláda zastává názor, že otázka reparací je po právní i politické stránce uzavřena, a to jednak tzv. dlouhými konferencemi z padesátých let minulého století a potom smlouvou 2+4 o sjednocení Německa. Ve vztahu k Řecku existuje, podobně jako v případě České republiky, fond budoucnosti. To je určitě nástroj, pomocí něhož by šlo tyto otázky řešit, přičemž právě nyní se diskutuje o tom, jak moc by šlo onen fond využít ke zlepšení německo-řeckých vztahů. Přesto bych ale chtěl jasně oddělit činnost fondu od právní otázky odškodnění.

LN Má tento fond podobnou strukturu jako Česko-německý fond budoucnosti?

Úplně srovnatelné to není a oba fondy se liší v jednotlivostech: v právní formě, výši prostředků, jimiž disponují, nebo formami spolupráce. Ale základní myšlenka je podobná, a to sice,

Strategický dialog. Podle Arndta Freytaga von Loringhova chtějí obě země svým dobrým vztahům dát novou formu. FOTO MAFRA - DAN MATERNA

že cílem je dívat se ve vzájemných vztazích do budoucnosti a podporovat cílené projekty, které jsou zaměřeny například na výměnu mládeže, nebo projekty posilující smíření.

LN Financování Česko-německého fondu budoucnosti je zajištěno do roku 2017. Co bude pak?

Fond budoucnosti byl dosud zřízen na deset let. Znamená to, že v roce 2017 se bude rozhodovat, jestli bude jeho činnost pokračovat během dalšího desetiletého období. Obě strany už deklarovaly, že na tom mají zájem, a vedly už i první rozhovory. Na německé straně se promítlo přání, aby fond pokračoval, i do koaliční smlouvy stávající vlády. Konečné rozhodnutí je ovšem v rukou poslanců, kteří musí schválit jeho rozpočet.

ROZHOVOR TÝDNE

Arndt Freytag von Loringhoven

S VELVYSLANCEM HOVOŘIL

Robert Schuster

LN Co se dá podle vašeho názoru v česko-německých vztazích ještě zlepšit?

Zlepšit se dá určitě výuka němčiny. Máme velký zájem na podpoře jazykové výuky. Od devadesátých let se počet dětí, které se ve škole učí německy, snížil o víc než polovinu. To samozřejmě není zrovna pozitivní jev, který navíc neodráží současnou kvalitu vztahů. Naštěstí jsme v posledních letech zaznamenali na základních školách změnu trendu a doufáme, že zmíněný vývoj bude mít dlouhodobou povahu. Totéž platí ale i pro výuku češtiny v Německu, především pak v pohraničních oblastech. To je rovněž jeden z našich společných cílů.

Posílit ale může i vzájemná studentská výměna. Německo například nabízí program pro stáže v Bundestagu, tzv. Mezinárodní parlamentní stipendium, které je určeno zájemcům ze zemí střední a východní Evropy. I letos se mohou zájemci z Česka do konce června přihlásit na německém velvyslanectví v Praze. Mimochodem i český parlament začal zvat stipendisty z Německa, přičemž dva z nich už v Praze působí.

LN A v praktické politice?

V současné době hledáme způsob, jak dát našim dobrým sousedským vztahům novou formu. Nazýváme ji Strategickým dialogem. Jedná se o iniciativu, která vzešla z české strany a v Německu našla velmi kladnou odezvu. V jejím rámci se snažíme definovat hlavní těžiště česko-německé spo-

klad zástupci německých spolkových zemí, když se bude jednat například o zlepšení dopravní infrastruktury. Pracujeme také na společné iniciativě se zeměmi visegrádské skupiny s cílem prohloubit spolupráci v rámci Východního partnerství. Očekáváme, že tyto konkrétní záměry budou pokračovat během českého předsednictví ve visegrádské skupině.

LN Je představitelné, aby se někdy v budoucnu konala společná zasedání vlád obou států?

Jak se budou vztahy na politické úrovni zintenzivňovat, se teď nedá odhadnout. Bude to záležet na dynamice, s jakou se podaří jednotlivé iniciativy rozvíjet. Ale doufám, že to určitě povede k těsnějším vztahům jednotlivých ministrů a k jejich vzájemným konzultacím.

LN Mohla by být případným vkladem České republiky do zmíněného Strategického dialogu s Německem její kompetence ve vztahu k Východu?

My považujeme Česko za zemi, která má velmi specifické zkušenosti s transformací, což je cenné při spolupráci s východoevropskými zeměmi. Díky tomu může být Česko velmi vhodným partnerem. Zároveň patří Východní partnerství už dlouhodobě k hlavním prioritám české zahraniční politiky, tématu se zde věnuje mnoho institucí a i nevládních organizací. Z našeho pohledu je velmi atraktivní, pokud může dojít k hromadění kompetencí v rámci jednoho regionálního uskupení a i k případnému rozdělení úloh mezi zúčastněnými státy. V rámci visegrádské skupiny to už funguje a my máme velký zájem se do takového procesu zapojit.

LN Dříve bylo na Česko pohlíženo ze strany německých sdělovacích prostředků velmi kriticky, a to hlavně kvůli jeho postojům k Evropské unii. Změnilo se to?

Ano, velmi výrazně. Velmi si cení-

Diplomat

Arndt Freytag von Loringhoven (1956) působil jako diplomat na velvyslanectvích SRN v Paříži a Moskvě. V letech 2007 až 2010 byl viceprezidentem Spolkové zpravodajské služby (BND). V září 2014 nastoupil jako německý velvyslanec v České republice.

me nové orientace české vlády ve vztahu k Evropské unii, navíc když sama definuje jako svůj cíl navrátit Česko do hlavního integračního proudu v Unii. Je mnoho příkladů, které ukázaly, že to česká vláda myslí vážně a že ze střednědobého hlediska podporuje i zavedení eura. Ale změnu v přístupu české vlády vidíme i u dalších zahraničněpolitických otázkách. Ukázalo se to například při krizi na Ukrajině nebo při formulování politiky ve vztahu k Rusku, kde velmi úzce spolupracujeme s českým ministerstvem zahraničních věcí.

LN Přesto ale existuje téma, které Německo a Česko rozděluje, a tím je energetická politika. Může to zatížit vzájemné vztahy?

Víme, že v tomto ohledu se neshodneme a že máme odlišná stanoviska. V Evropské unii platí zásada, že každý členský stát si může stanovit vlastní energetický mix. Na tom je založena naše politika. Je ale také jasné, že německé rozhodnutí uzavřít všechny jaderné elektrárny bude mít dopad i na sousední státy, a to musíme v naší politice zohlednit. V místech, kde se stýkají česká a německá přenosová soustava, mají být do roku 2016 vybudovány transformátory s řízením posuvem fáze, které mají zajistit stabilitu přenosové soustavy. Při tom všem je ale především důležité, abychom o těchto věcech spolu hodně a věcně hovořili. Zároveň ale existuje v energetické politice i velký potenciál pro spolupráci. Na evropské úrovni vzniká energetická unie, která by měla snížit energetickou závislost a snížit zatížení klimatu. Dalším tématem je zvýšení energetické efektivity, z čehož by mohlo těžit jak Česko, tak Německo.

LN Německý ministr zahraničí nedávno oznámil zásadní reformu německé diplomatické služby. Co je motívem těchto změn?

Když se stal Frank-Walter Steinmeier v roce 2013 podruhé ministrem zahraničních věcí, nastoupil s cílem adaptovat fungování aparátu ministerstva na změněné podmínky ve světě okolo nás. Čhtěli jsme zjistit, jak je současné Německo vnímáno ve světě. Zcela záměrně jsme proto řadu expertů doma i v zahraničí položili provokativní otázku: „Co dělá německá zahraniční politika špatně?“ To vše se odehrávalo na pozadí diskusí o větší odpovědnosti Německa ve světě, což souviselo i s rolí, kterou sehrálo při řešení krize v eurozóně. O potřebě změn nás přesvědčily i události minulého roku, který přinesl krizi na Ukrajině, pokračování v rozhovorech s Íránem, napjatou situaci v Gaze či epidemii eboly. Z mnoha jevů, které některé zmíněné situace doprovázely, mohl vzniknout dojem, jako by svět přestal být ukotven v multilaterálních strukturách. Z našeho pohledu by něco takového bylo katastrofální, neboť celá německá zahraniční politika po roce 1945 si kladla právě za cíl posílení multilaterálních struktur.

Výsledkem tohoto procesu v rámci ministerstva jsou dva závěry. Prvním je, že německá zahraniční politika má být velmi aktivní, předvídavá, angažovaná, ale také zaměřena na dlouhodobou perspektivu a v každém případě evropská. Druhým závěrem je, že Německo vidí samo sebe jako „zprostředkovatele v Evropě“, a to vždy po boku Francie.

Cílem naší zahraniční politiky má být předcházení konfliktům ve světě, repektive tam, kde se k nim schyluje, je vyřešit ještě předtím, než by se uvažovalo o vojenském řešení.